

Innovative pedagogical strategies in teaching world history in higher education institutions

Nataliia Shalashna

Donbas State Pedagogical University, Dnipro

<https://orcid.org/0000-0002-0674-1200>

Abstract. *The article focuses on innovative pedagogical strategies for teaching world history in higher education. It highlights the discipline's role in shaping critical thinking and historical consciousness of future teachers. The paper analyzes challenges of globalization, digitalization, and information wars. It outlines key methodological principles (multiperspectivity, comparativism, interdisciplinarity) and presents modern teaching tools such as digital platforms, interactive methods, and project-based learning.*

Keywords: *innovative pedagogical strategies, world history, historical consciousness.*

Інноваційні педагогічні стратегії у викладанні всесвітньої історії в закладах вищої освіти

Наталія Шалашна

Донбаський державний

педагогічний університет, м. Дніпро

<https://orcid.org/0000-0002-0674-1200>

Анотація. *Стаття присвячена інноваційним педагогічним стратегіям викладання всесвітньої історії у закладах вищої освіти. Показано роль дисципліни у формуванні критичного мислення та історичної свідомості майбутніх учителів. Проаналізовано виклики глобалізації, цифровізації та інформаційних воєн. Розглянуто методологічні принципи (мультиперспективність, компаративність, інтердисциплінарність) і сучасні інструменти навчання: цифрові платформи, інтерактивні методи, проектну діяльність.*

Ключові слова: *інноваційні педагогічні стратегії, всесвітня історія, історична свідомість.*

Курс всесвітньої історії для освітньо-професійних програм, спрямованих на формування майбутніх викладачів історії у закладах середньої та вищої освіти, являє собою комплексну навчальну дисципліну, яка є обов'язковою складовою цілісної професійної підготовки. Ця дисципліна не лише забезпечує опанування необхідною сумою фактографічних знань, але й насамперед дозволяє побачити перебіг історії людства у глобальному вимірі, усвідомити взаємозв'язок локальних і світових процесів, виробити здатність критично мислити та орієнтуватися в багатоперспективних історичних наративах.

В умовах сучасного освітнього процесу викладання всесвітньої історії у вищій школі постає перед низкою викликів. Процеси **глобалізації та європейської інтеграції** вимагають від сучасних вчителів історії здатності розуміти спільні історичні витоки та проблеми сучасного світу. **Цифровізація освітнього простору** змінює способи комунікації викладача і студента, пропонуючи нові інструменти для навчання, а також незмірно розширює коло доступних для опрацювання історичних джерел та фахової літератури [3]. **Інформаційні війни та політизація історичної пам'яті** зумовлюють потребу у формуванні практичних навичок відрізняти наукове знання від маніпуляцій. Крім того, сучасна шкільна історична освіта проходить процес **переорієнтації на компетентнісний підхід**, коли пріоритетним завданням стає не лише засвоєння фактів, а й формування умінь аналізу, аргументації та застосування історичних знань на практиці [1, с. 15]. Таким чином, пошук інноваційних педагогічних стратегій у викладанні всесвітньої історії є ключовим завданням, яке забезпечує досягнення бажаних результатів фахової підготовки випускників.

Методологічними орієнтирами інноваційних стратегій викладання курсу всесвітньої історії у вищій школі виступає поєднання кількох принципів, зокрема **мультиперспективності** як представлення різних історичних наративів, уникнення домінування європоцентризму [7]. Крім того, спеціальними рішеннями Ради Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. було сформульовано такі методологічні вимоги, як **інтердисциплінарність**, тобто інтеграція історії з культурологією, соціологією, правознавством, антропологією, та **компаративний підхід** – зіставлення процесів у різних регіонах і часових межах [5]. До цих методологічних принципів варто додати ще вимогу **аксіологічної орієнтації змісту історичного знання, оскільки саме історична свідомість суспільства відіграє ключову роль у у формуванні гуманістичних цінностей**.

1. Пропонуючи конкретні інноваційні педагогічні стратегії у викладанні всесвітньої історії, найперше слід наголосити на можливостях цифровізації навчального процесу, завдяки чому є можливість створити інтерактивне навчальне середовище, яке можливо розширити за межі навчального закладу і водночас максимально антропологізувати, наблизивши до освітніх потреб кожного здобувача. Використання інтерактивних карт (наприклад, платформ *ChronoZoom* чи *TimeMaps*) для візуалізації глобальних процесів, доступ до електронних архівів (*Europeana*, *Deutsche Digitale Bibliothek*, *Polona*) як до колекцій первинних історичних джерел, віртуальні тури музеями як форми "занурення" в історичний контекст, застосування VR/AR для реконструкції історичних подій тощо [6]. Цифровізація як інноваційна педагогічна технологія дозволяє здобувачам

не лише засвоїти знання, а й активно їх конструювати, стаючи учасником дослідницького процесу навчання.

Ще однією з перспективних інноваційних педагогічних стратегій для викладання всесвітньої історії є використання форм роботи, які активізують комунікативну діяльність студентів, зокрема **дебати** з історичних проблем, **рольові ігри та реконструкції, аналіз історичних дилем** у форматі case study (моральні вибори політичних лідерів, дилеми колоніальної політики тощо) [2]. Такі методи розвивають уміння бачити проблему в багатоперспективному ракурсі та застосовувати аксіологічний підхід до вирішення історичних питань.

2. Проєктно-дослідницька діяльність також може бути суттєво оновлена і перетворитись на інноваційну стратегію викладання всесвітньої історії. Крім того, проєктні методи сприяють інтеграції навчання й дослідження [4]. В умовах поєднання із цифровізацією навчання це можуть бути проєкти, спрямовані на розробку освітніх цифрових продуктів, участь у міжнародних студентських дослідницьких мережах (Erasmus+, CEEPUS) тощо.

В конкретних умовах вищої освіти в Україні найбільш актуальними напрямками інноваційного оновлення педагогічних стратегій викладання всесвітньої історії є впровадження принципів мультиперспективності та багаторакурсності висвітлення історичного процесу, сприяння розвитку демократичних цінностей в контексті рекомендацій Ради Європи щодо викладання історії [5], а також **використання відкритих освітніх ресурсів**, створення електронних платформ українською мовою з інтерактивними курсами з історії, **адаптація методик навчання до цифрової генерації студентів** – поєднання традиційних академічних форм із гейміфікацією та інтерактивними форматами.

Таким чином, інноваційні педагогічні стратегії у викладанні всесвітньої історії у закладах вищої освіти спрямовані на поєднання академічної традиції та сучасних викликів. Використання цифрових інструментів, інтерактивних методів, проєктної діяльності та міждисциплінарних зв'язків формує в студентів історичну свідомість нового рівня – критичну, рефлексивну, засновану на вмінні працювати з багатьма наративами.

Важливо підкреслити, що викладання всесвітньої історії відрізняється від викладання історії національної тим, що курс всесвітньої історії має своїм предметом вивчення глобальні історичні процеси, широкі хронологічні рамки. Саме тому курс всесвітньої історії стає одним із ключових інструментів формування у студентів здатності мислити глобально, поєднуючи локальну ідентичність із усвідомленням місця України у світовій історії. Таким чином, впровадження інноваційних стратегій дозволяє перетворити курс всесвітньої історії у вищій школі на потужний засіб формування інтелектуального й громадянського потенціалу майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Горохівський П. І. Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі : Навчальний посібник. Умань, 2012. 256 с.
2. Маринченко Г. М. Методика викладання історії у закладі вищої освіти : навчально-методичний посібник. Миколаїв, 2021. 292 с.
3. Dickinson E. R. Teaching History in Higher Education: Ethics, Aims, Methods. Cambridge: Univercity, 2025. P. 1-23.
4. Fischer-Dárdai A., Kapos J., Popp S. The constantly changing discipline of history didactics (An introduction). Hungarian Educational Research Journal. 2023. № 4. P. 461–469.
5. Jasitzak J. Kilka uwag na temat nauczania historii. Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica. 2022. № 110. P. 417-425.
6. Rodriguez Sandoval M. T., Bernal Oviedo G. M., Rodriguez-Torres M. I. From preconceptions to concept: The basis of a didactic model designed to promote the development of critical thinking. International Journal of Educational Research Open. 2022. № 3. P. 2-10.
7. Wolf J., Rothland M., Brauch N. The effectiveness of history teacher education concerning the development of lesson planning knowledge: an example from Germany. History Education Research Journal. 2022. № 19 (1). P. 8-14.

UDC 796.01:17(477)

Sports ethics: challenges and prospects for Ukrainian athletes in a globalized world

Nazar Vozniuk

*Ivano-Frankivsk Professional College of Physical Education, National
University of Physical Education and Sport of Ukraine, Ivano-Frankivsk*

Abstract. *The paper explores the phenomenon of sports ethics as a crucial factor in shaping the moral and spiritual values of modern athletes. It highlights the key challenges faced by Ukrainian athletes in a globalized world: doping issues, commercialization of sports, aggression in sports environments, gender and inclusivity concerns, as well as the ethical aspects of sports diplomacy. The paper emphasizes that for Ukraine it is vital to foster an ethics of victory and defeat, cultivate principles of fair play and responsibility, as these values shape not only sporting results but also the cultural and national identity of athletes.*

Keywords: *sports ethics, Ukrainian athletes, globalization, fair play, spiritual values.*